

АНАЛІЗ ПРОПОЗИЦІЙ ПРОВІДНИХ ОПЕРАТОРІВ НА ТУРИСТИЧНОМУ РИНКУ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

©2021 ЄВТУШЕНКО О. В., ГАПОНЕНКО Г. І., ШАМАРА І. М.

УДК 338.465.2
JEL: L83; Z30; Z32; Z33

Євтушенко О. В., Гапоненко Г. І., Шамара І. М. Аналіз пропозицій провідних операторів на туристичному ринку Харківської області

Мета статті полягає в аналізі пропозицій провідних операторів на туристичному ринку України, зокрема в м. Харків. У статті було проведено аналіз чартерних пропозицій туристичних операторів на літній сезон-2020. Після проведеного аналізу можна констатувати той факт, що туроператорами планується суттєве підвищення обсягів по Туреччині (так, наприклад, заплановано два рейси на тиждень до турецького Даламану (в сезоні 2019 р. виконувався один рейс на тиждень)). Варто зазначити, що туроператорами також планується суттєве підвищення обсягів по європейських напрямках, зокрема в Італію. Крім запропонованих рейсів до купально-пляжних курортів, у літній навігації також будуть представлені прямі перельоти авіакомпанії Ernest, що дозволять розробляти цікаві екскурсійні маршрути, орієнтуючись на аеропорти прильоту в Римі та Мілані. Водночас доцільність нарощення обсягів польотів до Калабрії можна поставити під сумнів, адже два рейси на тиждень – це надто багато для місця, яке ще не стало масовим курортом, а значить, має проблеми з розвитком інфраструктури та достатньою наявністю місць у засобах розміщення. У статті проведено аналіз пропозицій провідних операторів на туристичному ринку України, за результатами якого можна зазначити, що майже всі туроператори – лідери за кількістю обслуговуваних туристів розглядають Харківський регіон як привабливий ринок для розширення туристичних пропозицій. Лідерами за кількістю обслуговуваних туристів стали два туроператори, які мають власні авіакомпанії, а саме: Sky Up (Join Up) і Azur Air Ukraine (Anex Tour). Безперечним лідером за кількістю представлених ексклюзивних напрямів з гарантованим перельотом є Join Up, також наявна тенденція до нарощування обсягів у туроператора TUI. Після проведеного опитування були виявлені найкращі туристичні оператори за рейтингами agent-friendly та tourist-friendly, ними стали: Tez Tour, Join Up, Pegas Touristik, Coral Travel та TUI.

Ключові слова: туристичний оператор, туристична пропозиція, турист, туристичний ринок.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-7-153-160>

Рис.: 4. **Табл.:** 6. **Бібл.:** 10.

Євтушенко Олена Віталіївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри туристичного бізнесу та країнознавства, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (майдан Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: evetushenko@karazin.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9729-1435>

Гапоненко Ганна Ігорівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри туристичного бізнесу та країнознавства, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (майдан Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: a.i.gaponenko@karazin.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8998-4795>

Researcher ID: <https://publons.com/researcher/3014481/hanna-gaponenko/>

Шамара Ірина Миколаївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри туристичного бізнесу та країнознавства, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (майдан Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: shamara@karazin.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2431-9185>

UDC 338.465.2
JEL: L83; Z30; Z32; Z33

Yevtushenko O. V., Haponenko H. I., Shamara I. M. Analyzing the Proposals from Leading Operators in the Tourism Market of Kharkiv Region

The article is aimed at analyzing the proposals from leading operators in the tourist market of Ukraine, in particular in the city of Kharkiv. The article analyzes the charter offers of travel operators for the summer season 2020. After the analysis, it can be stated that travel operators plan to significantly increase volumes for Turkey (for example, two flights a week to the Turkish Dalaman are planned (in the season 2019, one flight per week was operated)). It is worth noting that travel operators also plan to significantly increase volumes for European areas, in particular Italy. In addition to the proposed flights to the swimming and beach resorts, the summer navigation will also feature direct flights of the airline Ernest, which will allow to develop interesting excursion routes, focusing on the arrival airports in Rome and Milan. At the same time, the expediency of increasing the volume of flights to Calabria can be questioned, because two flights a week is too much for a place that has not yet become a mass resort, which means that it experiences problems with infrastructure development and sufficient availability of accommodation facilities. The article analyzes the proposals of leading operators in the tourist market of Ukraine, according to the findings it can be noted that almost all travel operators - leaders in the number of tourists served consider the Kharkiv region as an attractive market for expanding travel content. The leaders in the number of tourists served were two travel operators who have their own airlines, namely: Sky Up (Join Up) and Azur Air Ukraine (Anex Tour). The undisputed leader in the number of exclusive destinations represented with a guaranteed flight is Join Up, and there is also a tendency to increase volumes with the travel operator TUI. On the basis of a survey, the best travel operators were identified by the ratings of agent-friendly and tourist-friendly, they were: Tez Tour, Join Up, Pegas Touristik, Coral Travel, and TUI.

Keywords: travel operator, travel content, tourism market.

Fig.: 4. **Tabl.:** 6. **Bibl.:** 10.

Yevtushenko Olena V. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor Department of Tourism and Country Studies, V. N. Karazin Kharkiv National University (4 Svobody Square, Kharkiv, 61022, Ukraine)

E-mail: evetushenko@karazin.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9729-1435>

Haponenko Hanna I. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Tourism and Country Studies, V. N. Karazin Kharkiv National University (4 Svobody Square, Kharkiv, 61022, Ukraine)

E-mail: a.i.gaponenko@karazin.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8998-4795>

Researcher ID: <https://publons.com/researcher/3014481/hanna-haponenko/>

Shamara Irina M. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Tourism and Country Studies, V. N. Karazin Kharkiv National University (4 Svobody Square, Kharkiv, 61022, Ukraine)

E-mail: shamara@karazin.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2431-9185>

Основними постачальниками туристичного продукту безперечно є туристичні оператори, саме тому, перш за все, нам необхідно виділити лідерів туристичного ринку та провести аналіз їх пропозицій у Харківському регіоні. За основу візьмемо дані Мінекономрозвитку, які було представлено на основі щорічних звітів туристичних операторів.

Проблемам розвитку ринку туристичних послуг України й особливостям попиту та пропозиції на ньому присвячено праці провідних вітчизняних і зарубіжних вчених, а саме: В. В. Абрамова, О. О. Бейдика, М. Б. Біржакова, В. Ф. Буйленко, Р. Бартона, Дж. Боуена, Ф. Котлера, П. Келлера, І. В. Кравчука, О. О. Любіцевої, М. П. Мальської, П. О. Масляка, А. Ю. Парфіненка, І. М. Писаревського, П. Робінсона, Т. Г. Сокол, Ж. Тіверс, С. Уільямса, Г. Харріса та інших. Проте динамічність розвитку туристичного ринку, сучасні виклики та перешкоди на шляху його функціонування обумовлюють необхідність подальших досліджень даної проблематики.

Мета статті полягає в аналізі пропозицій провідних операторів на туристичному ринку України, зокрема в м. Харків.

Згідно зі статистичним даними (табл. 1) лідерами за кількістю обслугованих туристів в Україні з великим відривом від інших є два туроператори, які мають власні авіакомпанії, а саме: Sky Up (Join Up) та Azur Air Ukraine (Anex Tour). Обидва туроператори за рік збільшили кількість клієнтів на 200 тисяч і на 53 тисячі відповідно.

Таблиця 1

Топ-10 туроператорів за кількістю обслугованих туристів, що подорожували за кордон, 2018 р.

Туроператор	Кількість туристів, осіб
Join Up	878 416
Anex Tour	515 582
Tez Tour	284 956
Аккорд тур	260 563
Coral Travel	242 071
TUI	230 462
TPG	228 381
Pegas Touristik	115 887
Kompas	66 400
Зевс Тревел	20 014

Джерело: складено на основі [2].

Туроператори, що займають місця з третього по сьоме, йдуть приблизно на одному рівні, і майже всі демонстрували зростання обсягів. Наприклад, Tez Tour виріс, порівняно із 2017 р., відправивши на 50 тисяч осіб більше і піднявшись тим самим на третє місце з четвертого. Майже на 45 тисяч осіб збільшив обсяги Coral Travel, і на 96 тисяч – TUI. Показники TPG майже не змінилися, кількість туристів Pegas Touristik зросла на 32 тисячі. Вагомо наростив обсяги перевезень Kompas – на 44 тисячі туристів більше, ніж у 2017 р.

Велике значення для будівництва стратегії розвитку будь-якого туроператора є орієнтація на побажання можливих покупців. Саме тому перед тим, як проаналізувати заявлені польотні програми основних туроператорів на 2020 р., варто зазначити країни-лідери за кількістю відвідування серед українців. А також проаналізувати, які обсяги припадають на кожного з туроператорів, що заявили свої програми з вильотом з Харківського регіону.

Аналізуючи статистичні дані, варто відмітити, що з топ-10 країн, які вибирали українці для подорожі, 9 – це країни, орієнтовані на купально-пляжний відпочинок, а також ті, що є лідерами пакетних турів туроператорів України.

Перше місце посів Єгипет – як цілорічна туристична дестинація: на цей курорт туроператори ставили чартерні програми весь рік, пропонуючи три основні курорти: Шарм-ель-Шейх, Хургада та Марса Алам. Друге місце посідає Туреччина – провідна країна для вибору дестинації відпочинку серед українців. Варто зазначити, що окрім традиційної Анталії, у Харківському регіоні набирають популярності такі курорти, як Даламан, Бодрум та Ізмір. Значно наростили обсяги Іспанія та ОАЕ, традиційно високий відсоток отримала і Греція [1].

Серед 14 країн, після проведеного аналізу, ми можемо виділити двох основних лідерів – це Туреччина та Єгипет (рис. 1).

Останніми роками Єгипет почав набирати велику популярність як туристична дестинація не тільки в зимовий період, а й влітку. Це пов'язано з гарними ціновими пропозиціями та наявними польотними програмами з Харкова та інших міст України. Що ж стосується Туреччини, то цей напрям традиційно

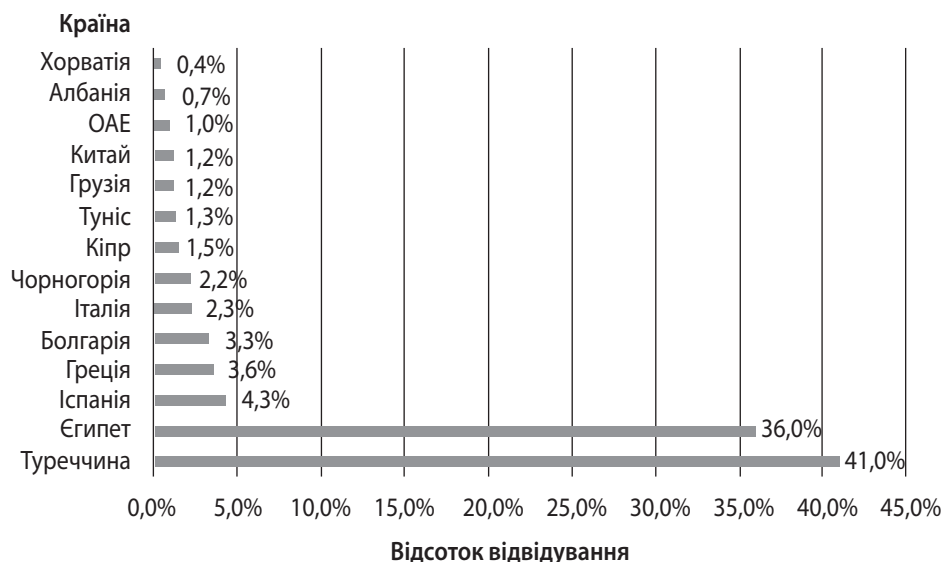

Рис. 1. Найпопулярніші туристичні дестинації в літньому сезоні 2019 р.

Джерело: складено за [2].

є одним із найпопулярніших серед українців. Третє місце зайняла Іспанія, країна, яка вдало поєднує купально-пляжний та екскурсійний туризм; що ж стосується Греції, останні роки показали суттєве нарощення обсягів продажу цього напрямку.

Зимовий період характеризується великим вибором екзотичних країн для відпочинку та країн Карибського басейну. Так, у 2019 р. туроператорами заявлені прямі перельоти до о. Хайнань (Китай), о. Пхукет (Таїланд), Куби, Домінікани та Шрі-Ланки. Завдяки регулярним рейсам можна дістатися до будь-якого куточку світу, тому такою популярністю почали користуватися Чилі та Кенія.

Харківський регіон також не залишився без уваги, і на зимовий період туроператори пропонують великий вибір дестинацій для подорожі. Ми проаналізували гарантовані пропозиції туроператорів: чартерна програма або блок місць на регулярних перельотах (табл. 2, рис. 2).

Як можна побачити з отриманих даних, лідер серед дестинацій для зимового відпочинку – Єгипет. Усі основні масові туроператори літають за цим напрямком з м. Харків. У Харківському регіоні найбільш популярним курортом є Шарм-ель-Шейх, адже туристи віддають перевагу наявності бухт, захищених від сильного вітру, та мальовничому кораловому рифу. Якщо подивитися на польотну програму, наприклад, на Західній Україні, то можна побачити, що там більшою популярністю користується регіон Хургада, адже туристи, перш за все, орієнтуються на готелі, в яких є гарний піщаний вихід у море. Отже, перш, ніж ставити будь-які чартерні програми, туроператори обов'язково проводять аналіз попиту серед населення та виділяють основні маркери потреб.

Варто зазначити, що на зимовий сезон також було відкрито два гірськолижні напрями з гарантованим блоком місць. Цей вид туризму традиційно не є масовим, проте останніми роками набуває значної популярності. Вибір Туреччини та Грузії для ринку Харківського регіону, на нашу думку, обумовлюється тим, що саме дані напрями надають гарні цінові пропозиції, а отже, придбати тур має змогу більшість туристів.

Наявність блоку місць за такими напрямами, як Індонезія, Мексика, Куба, Мальдіви свідчить про те, що Харківський регіон має великий потенціал, насамперед фінансових можливостей, для розвитку й інших дестинацій. Що стосується такого напрямку, як ОАЕ, – на цю програму чекали вже давно, і на етапі початку зимового сезону вона користується великою популярністю. Чехія та Італія – це ті країни, які здавна приваблюють українців саме з екскурсійної точки зору, а наявність доступних за ціною прямих рейсів лише сприяє розвитку туристичних програм.

Протягом жовтня 2019 р. Українська асоціація туристичних агентств проводила опитування директорів і менеджерів туристичних підприємств України щодо туроператорів, які мають власні чартерні програми за найбільшими масовими напрямами. В анкеті agent-friendly туроператори оцінюються з точки зору комфортності роботи для агента, а в анкеті tourist-friendly – з точки зору якості обслуговування для туриста. У ході проведеного дослідження були встановлені результати, які наведено в табл. 3 і табл. 4.

Якщо ми проаналізуємо детально результати за проведеними опитуваннями, то дійдемо висновку, що в рейтингу найбільш лояльних туроператорів до туристичних агентів найкращими позиціями співпраці є: виставлення рахунку до сплати за туристичні послуги, умови оплати за раннім бронюванням і

Гарантовані програми туроператорів з вильотом з м. Харків у зимовий період 2019–2020 рр.

Туроператор	Дестинація/курорт	Вид туризму	Тип перельоту	Авіакомпанія	Дні вильоту
Coral Travel	Єгипет/Шарм-ель-Шейх	Купально-пляжний	Чартер	МАУ	2
Coral Travel	Туреччина/Ерджієс	Гірськолижний	Чартер	МАУ	5
Pegas	Єгипет/ Шарм-ель-Шейх	Купально-пляжний	Чартер	Азур	1, 3, 4, 6
Anex	Єгипет/Шарм-ель-Шейх	Купально-пляжний	Чартер	Азур	1, 3, 4, 6
TUI	Єгипет/Шарм-ель-Шейх	Купально-пляжний	Чартер	Азур, Роза Вітрів	1, 3, 4, 6, 7
Kompas	Єгипет/Шарм-ель-Шейх	Купально-пляжний	Чартер	МАУ	2
Join Up	Єгипет/Шарм-ель-Шейх	Купально-пляжний	Чартер	Sky Up	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7
Tez Tour	Єгипет/Шарм-ель-Шейх	Купально-пляжний	Чартер	Роза Вітрів	3, 6
Tour Club	Індонезія/Балі	Купально-пляжний	Блок місць	Turkish Airlines	2, 4, 5
Tour Club	Мексика/Канкун	Купально-пляжний	Блок місць	Turkish Airlines	3, 7
Join Up	Куба/Варадеро	Купально-пляжний	Блок місць	Turkish Airlines	5
Join Up	Мексика/Канкун	Купально-пляжний	Блок місць	Turkish Airlines	3, 7
Join Up	Мальдіви	купально-пляжний	Блок місць	Turkish Airlines	6
Join Up	Індонезія/Балі	купально-пляжний	Блок місць	Turkish Airlines	1, 6
Vedi Tour	Туреччина/Стамбул	Екскурсійний	Блок місць	Pegasus	3, 6
Vedi Tour	Чехія/Прага	Екскурсійний	Блок місць	Sky Up	4, 7
Vedi Tour	Італія/Рим	Екскурсійний	Блок місць	Ernest	3, 6
Join Up	ОАЕ/Шарджа	Купально-пляжний	Блок місць	Sky Up	2, 5
Альянс	Туреччина/Стамбул	Екскурсійний	Блок місць	Pegasus	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7
Join Up	Грузія/Тбілісі	Гірськолижний	Блок місць	Sky Up	2, 5
Join Up	Чехія/Прага	Екскурсійний	Блок місць	Sky Up	4, 7
Join Up	Україна/Львів	Екскурсійний	Блок місць	Sky Up	4, 7
TPG	Грузія/Тбілісі	Гірськолижний	Блок місць	Sky Up	2, 5

Джерело: складено на основі [4–10].

Рис. 2. Кількість гарантованих програм туроператорів за видами туризму

справедливість комісійної програми. А ось найгіршими позиціями, за оцінками менеджерів з туризму, стали: робота «гарячої лінії» туристичних операторів і лояльність у вирішенні питань (рис. 3). Тобто можна побачити, що організація роботи українських туроператорів у напрямі залучення до продажу туру є досить продуманою, а стратегія роботи з туристичними агентствами є виваженою. Водночас у процесі роботи, коли виникають певні проблеми, на жаль, робота туроператорів оцінюється менеджерами з туризму незадовільно.

Аналізуючи отримані результати за визначенням найбільш лояльних туроператорів до туристів, маємо констатувати той факт, що найкращими позиціями в роботі туроператорів є: низька частота непоселень у заброньовані готелі та дотримання заявленої польотної

Рейтинг agent-friendly туроператорів масового туризму, літо-2019

Туроператор	Розмір комісійної програми	Сайт (зручність використання)	Актуальність цін (підбір і бронювання)	Підтвердження заявок	Оцінка роботи «гарячої лінії»	Лояльність у вирішенні питань	Умови оплати за раннім бронюванням	Виставлення рахунків	Усього
Tez Tour	4,27	3,92	4,52	4,26	4,07	4,20	4,22	4,56	4,29
Join Up!	4,36	4,55	4,14	3,51	3,77	3,72	4,47	4,71	4,23
Pegas	4,19	4,00	4,43	4,12	3,69	3,90	4,21	4,6	4,13
Kompas	3,87	3,71	4,04	3,64	3,57	3,65	3,97	4,3	3,91
TUI	3,97	3,89	3,59	3,75	3,39	3,43	4,29	4,56	3,63
Coral Travel	3,40	3,20	4,08	4,10	3,44	3,55	4,16	4,34	3,58
ALF	3,68	3,43	3,47	3,28	3,42	3,43	3,78	4,10	3,48
Anex tour	3,98	3,93	3,07	4,11	1,87	2,62	3,48	4,20	3,33
TPG	3,51	3,34	3,10	2,75	3,33	2,94	3,89	4,25	3,21
Усього	3,91	3,77	3,83	3,73	3,39	3,49	4,05	4,40	3,75

Джерело: складено на основі [3].

Рейтинг tourist-friendly туроператорів масового туризму, літо-2019

Туроператор	Дотримання заявленої польотної програми	Переноси та затримки рейсів	Частота неопселення в заброньовані готелі	Оцінка роботи гідів	Підтвердження замовлень (швидкість, частота відмов)	Гарантія найкращої ціни за раннім бронюванням	Лояльність у вирішенні спірних питань	Усього
Tez Tour	4,82	4,51	4,65	4,35	4,24	3,73	4,21	4,36
Pegas	4,51	4,09	4,58	4,19	4,14	3,59	4,01	4,16
Coral Travel	4,44	4,13	4,36	3,89	4,07	3,51	3,77	4,02
Kompas	4,39	4,11	4,30	3,84	3,71	3,48	3,65	3,93
TUI	4,28	3,83	3,95	3,76	3,93	3,72	3,63	3,87
ALF	4,09	3,95	4,06	3,69	3,39	3,18	3,44	3,69
Anex tour	3,90	3,03	4,38	2,73	3,97	3,39	2,89	3,47
Join Up!	3,00	2,31	4,04	3,45	3,55	3,97	3,88	3,46
TPG	3,77	3,56	3,48	3,37	3,08	3,28	3,17	3,39
Усього	4,13	3,72	4,20	3,70	3,79	3,54	3,63	3,82

Джерело: складено на основі [3].

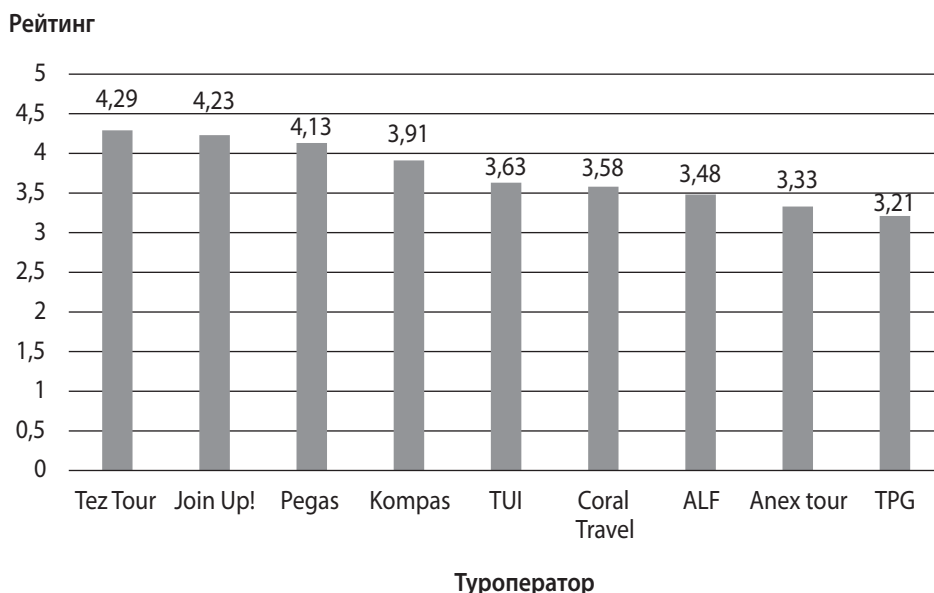

Рис. 3. Рейтинг agent-friendly туроператорів масового туризму, літо-2019

Джерело: складено на основі [3].

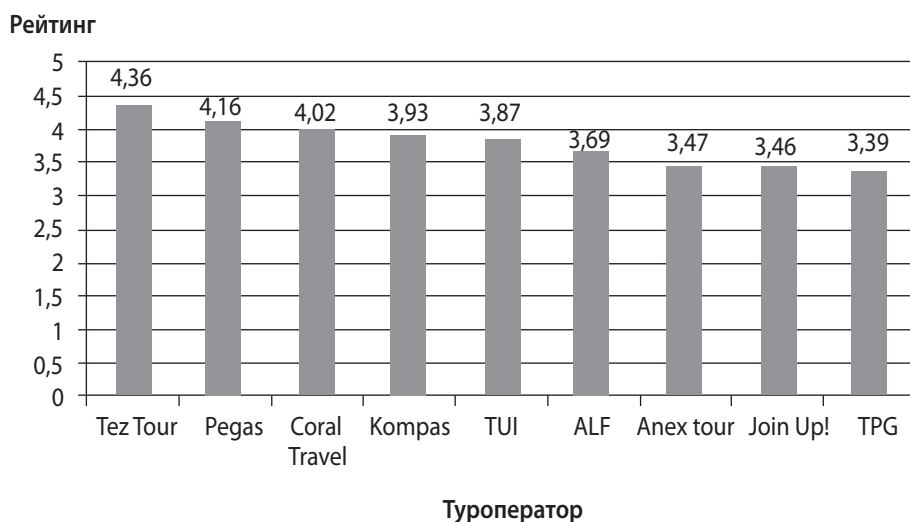

Рис. 4. Рейтинг tourist-friendly туроператорів масового туризму, літо-2019

Джерело: складено на основі [3].

програми. А ось такі моменти, як: гарантія найкращої ціни за раннім бронюванням і лояльність у вирішенні спірних питань, – потребують поліпшення (рис. 4).

Як можна побачити, за отриманими результатами безсумнівним лідером за двома опитуваннями є туристичний оператор Tez Tour; також до четвірки лідерів входять такі туроператори: Pegas Touristik, Kompas, Coral Travel та TUI. Варто зазначити також туроператорів, які, на жаль, опинились внизу таблиці за двома опитуваннями, це: TPG та Anex Tour.

На основі цих отриманих даних цікавим є той факт, що кращий оператор не обов'язково має велику кількість дестинацій та дуже широку польотну програму (наприклад, Tez Tour). Водночас можливість

запропонувати ринку різноманітний продукт може значно підвищити лояльність як продавців туристичного продукту, так і клієнтів (наприклад, Join Up).

Нами було проведено аналіз чартерних пропозицій туристичних операторів на літній сезон-2020 (табл. 5, табл. 6). Після проведеного аналізу можемо констатувати той факт, що туроператорами планується суттєве підвищення обсягів по Туреччині. Цікавим є той факт, що заплановано два рейси на тиждень до турецького Даламану (в сезоні 2019 р. виконувався один рейс на тиждень).

Загальний обсяг запланованих місць на сезон: Анталія – 81580 осіб, Даламан – 7420 і Бодрум – 3780 осіб. Тобто, як можна побачити, лідером за вибором курорту в Туреччині залишається Анталія, обсяг за-

Аналіз чартерних пропозицій до Туреччини, літо-2020

Курорт	Туроператор	Авіакомпанія	Кількість рейсів на тиждень	Дні вильоту
Анталія	Coral Travel	МАУ	2	3, 6
	TUI	Azur, Роза Вітрів	7	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7
	Tez Tour	Роза Вітрів	2	4, 7
	Anex tour	Azur	7	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7
	Kompas	МАУ	2	3, 6
	Join Up	Sky Up	3	3, 6
	Pegas Touristik	Azur	7	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7
Даламан	TUI	Azur	2	1, 4
	Anex tour	Azur	2	1, 4
	Pegas Touristik	Azur	2	1, 4
Бодрум	TUI	Azur	1	7
	Anex tour	Azur	1	7
	Pegas Touristik	Azur	1	7

Джерело: складено на основі [4–10].

Таблиця 6

Аналіз пропозицій з гарантованим перельотом, літо-2020

Курорт	Туроператор	Авіакомпанія	Кількість рейсів на тиждень	Дні вильоту
Греція				
Крит	TUI	Ellinair	1	1, 4
	Join Up	Sky Up	2	3, 6
	Mouzenidis Travel	Ellinair	1	1, 4
Халкідіки	Mouzenidis Travel	Ellinair	1	5
Італія				
Калабрія	TUI	Роза Вітрів	1	5
	Join Up	Sky Up	1	1
Ріміні	Join Up	Sky Up	1	1
Іспанія				
Барселона	Join Up	Sky Up	2	2, 5
Кіпр				
Ларнака	Join Up	Sky Up	2	3, 7
Болгарія				
Бургас	Join Up	Sky Up	1	2
Грузія				
Батумі	Join Up	Sky Up	2	1, 4
Чорногорія				
Тиват	Join Up	Sky Up	1	6
Тиват	Alf	Джоніка	1	7
Чехія				
Прага	Join Up	Sky Up	2	4, 7
Франція				
Париж	Join Up	Sky Up	2	2, 5
Єгипет				
Шарм-ель-Шейх	Join Up	Sky Up	5	1, 2, 4, 5, 6

Джерело: складено на основі [4–10].

планованих місць на сезон більший у 11 разів, ніж до Даламану та у 21,5 разу, ніж до Бодруму.

Варто зазначити, що туроператорами планується суттєве підвищення обсягів по європейських напрямках, зокрема варто виділити Італію. Крім запропонованих рейсів до купально-пляжних курортів, у літній навігації також будуть представлені прямі перельоти авіакомпанії Ernest, що дозволить розробляти цікаві екскурсійні маршрути, орієнтуючись на аеропорти прильоту Риму та Мілану. Доцільність програми до Калабрії можна поставити під сумнів, адже два рейси на тиждень – це досить великий об'єм, проте сам курорт ще не став масовим курортом. Звідси є проблеми з розвинутою інфраструктурою та достатньою наявністю місць у засобах розміщення.

Програма до Греції також виглядає занадто насиченою. Якщо проводити паралель з минулим сезоном, з м. Харків були прямі рейси до Салонік від туроператора Mouzenidis Travel, що дозволяло відправитись на відпочинок на півострів Халкідіки, ця програма заявлена і в наступному сезоні. А ось, наприклад, прямих рейсів до Іракліону, що на Криті, з Харкова не було, проте в літній навігації-2020 планується аж два. У будь-якому випадку така кількість ексклюзивних для Харківського регіону напрямів – це добрий знак для туристів. Адже конкуренція висока, а значить, формування цінової пропозиції має бути за найбільш оптимальними цінами.

З новинок також варто відмітити прямий переліт до Болгарії, а наприклад, Чорногорія зберігає статус однієї з найпопулярніших destinations на Адриатичному узбережжі, вже котрий рік з Харкова буде відправлятися мінімум два рейси на тиждень. Добрі перспективи і для розвитку екскурсійного туризму – наявність прямих програм до Праги та Парижу дозволяє туроператорам продумувати маршрути Європою, охоплюючи одразу декілька країн.

Є надія, що на літню навігацію також буде заявлено прямий переліт Харків – Одеса, бо цей напрям має велике стратегічне значення для України. Адже розвиток внутрішнього туризму має великий мультиплікаційний ефект – це і прибуток для економіки країни, і забезпечення трудового населення робочими місцями, і підвищення туристичного іміджу країни в цілому.

ВИСНОВКИ

Отже, роблячи висновок з проведеного аналізу, можна зазначити, що майже всі туроператори – лідери за кількістю обслугованих туристів розглядають Харківський регіон як привабливий ринок для розширення туристичних пропозицій. Безперечним лідером за кількістю представлених ексклюзивних напрямів з гарантованим перельотом є Join Up, тенденція

до нарощування обсягів спостерігається також у туроператора TUI. Значним катализатором для швидкого розвитку туроператора Join Up послужило створення і вихід на український ринок авіакомпанії Sky Up – маючи розгалужений вибір напрямів, туроператор проводить грамотну маркетингову політику та укріплює свої позиції на ринку. Інші туроператори вибрали стратегію підтримки вже існуючих позицій і зробили ставку на якість надання туристичних послуг. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Євтушенко О. В., Гапоненко Г. І., Шамара І. М. Аналіз туристичного попиту в Україні: сучасний стан і перспективи. *Бізнес Інформ*. 2021. № 2. С. 152–160. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-2-152-160>
2. Top-25 туроператоров выездного туризма. URL: <http://turprofi.com.ua/rejtingi/2188-top-25-turoperatorov-vyezdno-go-turizma>
3. Рейтинг agent-friendly туроператоров массового туризма. Лето-2018 / UATA. URL: <https://uata.com.ua/agent-friendly-rating/>
4. Туристичний оператор Coral Travel. URL: <http://agency.coraltravel.ua/main/city/211.aspx>
5. Туристичний оператор Pegas Touristik. URL: <http://pegast.com.ua/ru/agency>
6. Туристичний оператор Tez Tour. URL: <https://www.tez-tour.com/ru/kiev/forAgency.html>
7. Туристичний оператор Anex tour. URL: <http://anextour.com.ua/>
8. Туристичний оператор TUI. URL: <http://agent.tui.ua/>
9. Туристичний оператор TPG. URL: <https://www.tpg.ua/>
10. Туристичний оператор Join Up. URL: <https://joinup.ua/>

REFERENCES

- “Reyting agent-friendly turoperatorov massovogo turizma. Leto-2018” [Rating of Agent-friendly Mass Tourism Tour Operators. Summer 2018]. UATA. <https://uata.com.ua/agent-friendly-rating/>
- “Top-25 turoperatorov vyezdno-go turizma” [Top 25 Outbound Tour Operators]. <http://turprofi.com.ua/rejtingi/2188-top-25-turoperatorov-vyezdno-go-turizma>
- Turystychnyi operator Anex tour. <http://anextour.com.ua/>
- Turystychnyi operator Coral Travel. <http://agency.coraltravel.ua/main/city/211.aspx>
- Turystychnyi operator Join Up. <https://joinup.ua/>
- Turystychnyi operator Pegas Touristik. <http://pegast.com.ua/ru/agency>
- Turystychnyi operator Tez Tour. <https://www.tez-tour.com/ru/kiev/forAgency.html>
- Turystychnyi operator TPG. <https://www.tpg.ua/>
- Turystychnyi operator TUI. <http://agent.tui.ua/>
- Yevtushenko, O. V., Haponenko, H. I., and Shamara, I. M. “Analiz turystychnoho popytu v Ukraini: suchasnyi stan i perspektyvy” [Analyzing the Tourism Demand in Ukraine: The Current Status and Prospects]. *Biznes Inform*, no. 2 (2021): 152-160. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-2-152-160>